

MENINGER & KUNNSKAP

Kronikeren Einar Busterud, tidligere ordfører i Hamar, nå kommunikasjons- og strategidirektør i Norsk Tipping, Iver Nordseth, fylkespolitiker for Venstre i Møre og Romsdal, Trine Myrvold, forskningssjef ved Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR), Mariann Villa, forsker ved Norsk senter for bygdeforskning, Birthe Eriksen, stipendiat ved juridisk fakultet, Universitetet i Bergen, og fylkestingsrepresentant for Høyre i Hordaland, Matz Sandman, spaltist, Aslak Bonde, politisk kommentator

ILLUSTRASJON: SVEN TVEIT

FOTO: NTB SCANPIX

Alle vet det, men **FÅ SNAKKER OM DET**: Mange av pengene som sies å gå til eldreomsorg, brukes opp av de yngre pleietrengende.

Er yngreomsorg tabu?

Kronikk
Aslak
Bonde

aslakbonde@politiskanalise.no

For noen uker siden la Helse- og omsorgsdepartementet ut en forskningsrapport på sine nettsider som viser at hjemmetjenesten i tre utvalgte kommuner gir mer omfattende omsorg til yngre enn eldre brukere. Forskerne Torunn Hamran og Siri Moe peker blant annet på at forskjellsbehandlingen ses på som naturlig av dem som gir omsorg. Årsaken er at yngre brukere gjerne sammenlignes med funksjonsfriske på samme alder - ikke med eldre som også har omsorgsbehov.

Konklusjonen er verken overraskende eller sjokkerende. Alle som jobber med omsorg og kommune-

styring vet at en økende del av ressursene går til brukere under 67 år. I landet som helhet brukes nå om lag 60 prosent av omsorgsmidlene på eldre, mens 40 prosent går til de yngre. Man skal ikke mer enn 10-12 år tilbake i tid før forholdet var 70-10.

Årsaken er også vel kjent blant politikere, byråkrater og omsorgspersonell: Det er et mål å gi unge funksjonshemmede og syke et verdig og best mulig liv, og det innebærer for de aller fleste omfattende hjelp.

De aller fleste velgere er helt sikkert enig i den målsettingen. Det er ingen spesiell grunn til å tro at de ville være mer imot å gi omsorg til yngre enn til eldre. Og da kunne man jo ha spurt dem, eller i det minste ha opplyst dem om at en god del av deres skattepenger brukes på å gi omsorg til folk som er under 67 år.

Min påstand er at få velgere vet det i dag. Når politikere og vi journalister snakker om satsingen på eldreomsorg, peker vi gjerne på veksten i kommunenes velferdsbudsjetter. I populariserte fremstillinger av velferdskommunenes oppgaver er det skole og eldreomsorg som nesten alltid trekkes fram.

Det er uheldig av mange grunner. Den ene er at det blir uforståelig for folk flest at vi ikke klarer å få en bed-

Det dummeste med at yngreomsorg i stor grad er et tabu- emne i den politiske debatten, er at den demokratiske forankringen blir dårlig

Aslak Bonde er politisk kommentator

re eldreomsorg her i landet. Vi pøser jo på med penger, og antallet ansatte i kommunene er økt med nesten 12 prosent siden 2005. Pleie- og omsorgskostnader utgjør nå 2,2 prosent av den samlede verdiskapningen her i landet, mens gjennomsnittet for OECD er 1,2 prosent.

Med en slik satsing vil mange velgere ledes til å tro at det må være noe fullstendig galt med organiseringen av eldreomsorgen, når vi ikke får enda bedre tilbud igjen for pengene. Hadde de visst at en stor del av økningen går til yngreomsorg, ville de antakelig ha fått større tillit til dem som forvalter omsorgsmidlene.

Det dummeste med at yngreomsorg i stor grad er et tabu- emne i den politiske debatten, er at den demokratiske forankringen blir dårlig. Plutselig kan det komme medieopp- slag og oppstå debatter som politikere ikke er forberedt på. Det igjen kan føre til brå kast i politikken. Det er ikke vanskelig å se for seg at det for eksempel kan komme førstesider i avisene om personlige assistenter som verken gir verdighet eller hjelp til den de er ansatt for å hjelpe, eller at det kan komme sensasjonsopp- slag om kommuner som blir kjørt økonomisk i grøfta av én eller to spesielt kre- vende brukere.

De redaksjonene som eventuelt lager slike oppslag, kan med full rett si at de gjør det av prinsipielle grunner. Det er aktverdig og nødvendig at pressen setter søkelys på hvordan samfunnets midler forvaltes. Det er også greit, dersom pressen finner grunn til å spørre om lokalpolitikernes engasjement for yngreomsorg. Er det et område der de i større grad enn for eldreomsorgen lar omsorgs- apparatet og de pårørende definere hjelpebehovene?

Sannsynligheten taler for at det er slik. Selv om pengesummene er blitt store i yngreomsorgen, er det relativt få brukere. Jo nærmere enkeltmennesket man kommer, jo vanskeligere blir det for politikere og kommunebyråkrater å argumentere generelt og prinsipielt. Det er lett å forstå at kommunens sjefer kvier seg for å definere hva som er god og verdig omsorg for den enkelte.

I fremtiden har de neppe noe annet valg enn å gjøre akkurat det. Den konstante utbyggingen av velferds- staten dreier seg også om stadig mer individuell tilpassing, og da vil det spesielle bli stadig mer vanlig i forhold til det generelle. Det er bare å forberede seg.